

MORTEN HASLUND: Mejer og magthaverne – en studie i M.A. Goldschmidts ungdomsjournalistik. Odense Universitetsforlag, 1984. 105 s. 80 kr. ekskl. moms.

Emnet for Morten Haslunds lille bog er dels den senere »Corsar«-udgiver og forfatter M.A. Goldschmidts ungdomsjournalistik som redaktør af først »Nestved Ugeblad eller Præstø Amts Tidende«, siden »Sjællandsposten eller Nestved og Callundborg Ugeblad« i årene 1837–40, dels ytringsfriheden og dens vilkår i samme periode.

Bogens største fortjenester er, at den med sine fyldige citater gør Goldschmidts tidlige journalistik lettere tilgængelig, end den hidtil har været, og at den sætter fingeren på en række mærkværdigheder, der knytter sig til Goldschmidts afgang fra »Sjællandsposten«. Nogen overbevisende forklaring på disse mærkværdigheder nås imidlertid ikke.

I forlagets omtale af afhandlingen betegnes denne som »ingen forskningsrapport i almindelig forstand«, men »nærmest... et stykke politisk kulturjournalistik«. Denne karakteristik er videnskaben bedre tjent med end journalistikken. Bogen savner en litteraturfortegnelse, men har 26 noter med mange fejl og mangler. F.eks. gøres C.A. Bluhme dels til »guvenør i de indiske kolonier«, dels til »konseilpræsident flere gange i 1850-erne«. Også i teksten (s. 46) må Bluhme holde for, idet han her påstås at have siddet »ved roret i 1866« under grundlovsrevisionen. Som helhed ser forfatterens kendskab til den skildrede periodes almindelige historie ud til at stamme fra Alex. Thorsøe: Den danske Stats Historie fra 1814–1848. 1879 (i noterne: *Alex Thorsøe: Den danske stats historie 1830–1848*. Kbh. 1879). I et enkelt citat fra denne, nemlig af A.S. Ørstedes tale den 7.1.1836 ved forelæggelsen for Østifternes Stænderforsamling af udkastet til den senere plakat af 1.11.1837 om trykkefriheden, findes følgende fejl: »regeringens anseelse eller tillid« i stedet for »regeringens anseelse og tillid«, »som om man ville skræmme og imponere regeringen til ikke at gøre, hvad ret er«, i stedet for »som om man ville skræmme og imponere regeringen til at gøre, hvad ret er« og »at sætte sådanne grænser« i stedet for »at kunne sætte sådanne grænser« (s. 22f., jvfr. Thorsøe, s. 258). Harald Jørgensens disputats, Trykkefrihedsspørgsmålet i Danmark 1799–1848, synes ikke forfatteren bekendt. I en billedtekst hævdes »egentlige politiske satiriske tegninger fra første halvdel af forrige århundrede« at være »en mangelvare« (s. 57). Sammen med den omstændighed, at et citat fra »Corsaren« hentes hos Elias Bredsdorff: Goldschmidts Corsaren, 1962 (s. 38), frister en sådan bemærkning til den antagelse, at forfatteren aldrig har set »Corsaren« selv.

Ikke mindst som en 17–19-årigs værk er Goldschmidts ungdomsjournalistik faktisk forunderlig læsning. Derfor ville den også have kunnet aftvinge interesse, selvom dens skaber ikke var blevet udskreget som »revolutionerende« i journalistikken og som en i tiden »enestående« »politisk tænker« (s. 26 og 72) – og selvom hans omgivelser ikke i det meste var blevet skildret som en ren narreverden.

Poul Jensen